Пам'ятаймо про Україну!

SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

VOL.CV. № 75 WEDNESDAY, APRIL 22, 1998 PARSIPPANY and NEW YORK CENTS 75 –ЦЕНТІВ ПАРСИППАНІ І НЮ ЙОРК СЕРЕДА, 22-го КВІТНЯ 1998 р. Ч. 75 РІК CV

ПРЕЗИДЕНТ ПРИВІТАВ ХРИСТИЯН З ВЕЛИКОДНЕМ

Київ (УНІАР). — Напередодні Великодня Президент Леонід Кучма звернувся до українських християн зі святочним привітанням.

„Хоч матеріяльне і духовне відродження обтяжується економічними негараздами, життєвими труднощами, ми сповнені вірою в гідне майбутнє нашої держави“, — сказав він у своєму зверненні.

Президент закликав громадян до єдности та злагоди у вирішенні тих проблем, які постають перед Україною. „Нехай Великдень наповнить ваші серця прагненям любови і справедливости“, — сказав Л. Кучма.

Л. Кучма хоче співпрацювати з парляментом

Київ (УНІАР). — Президент України Леонід Кучма заявив, що підсумки парляментарних виборів є вибором народу, отож він поважатиме цей вибір і співпрацюватиме з парляментом.

Виступаючи 10-го квітня в Запоріжжі перед головами районної державної адміністрації та керівниками місцевих рад, Президент підкреслив, що у складі нового парляменту він хотів би бачити більше представників реформаторських сил. Проте він вірить, що “здоровий глузд у стінах парляменту всетаки переможе”.

Президент України звернувся до Конституційного суду із конституційним поданням. Він просить вирішити питання щодо відповідности окремих положень закону про Верховну Раду Автономної Республіки Крим Конституції України. У поданні Президент звернув увагу, що депутатові найвищого представницького органу півострова заборонено бути одночасно членом Ради Міністрів Автономії, представником Президента, або мати інший мандат. Конституція ж України таких обмежень для кримських депутатів не встановлює. Л. Кучма зазначив, що певні обмеження стосуються лише депутатів Верховної Ради України.

Під час відвідин Дніпропетровщини, Л. Кучма також зустрівся з активом области. Він представив нового голову Дніпропетровської обласної державної адміністрації Олександра Мігдєєва. Новий голова О. Мігдєєв — колеґа Л. Кучми під час праці на підприємстві “Південмаш” та колишній голова міського виконавчого комітету. Попередній керівник области Віктор Забара, за словами Президента, не втримав владу в реґіоні. У період передвиборчої кампанії та виборів вона перейшла до однієї політичної сили — обласної ради Партії “Громада” та її лідерів.

Президент України піддав різкій критиці діяльність колишнього прем'єр-міністра, а теперішнього голови Дніпропетровської Обласної Ради Павла Лазаренка. Голова держави назвав П. Лазаренка творцем украй неґативних для держави бартерних схем. “Бартеризація дуже зручна для розкрадання грошей, а у цьому П. Лазаренко дуже великий спеціяліст — він стимулював процес бартеру”, — зазначив Л. Кучма. Обласній прокуратурі доручено розслідувати діяльність П. Лазаренка.

У Криму зменшилась злочинність

Симферопіль (УНІАР). — Кримська міліція дала раду з тими завданнями у боротьбі зі злочинністю, які поставив Президент України та Міністерство Внутрішніх Справ, заявив міністер внутрішніх справ Юрій Кравченко, виступаючи на нараді керівного складу органів внутрішніх справ автономії.

За словами міністра, в результаті вжитих оперативно-профілактичних заходів у 1998 році на півострові знижено рівень загальної злочинности, ліквідовано 23 злочинні групи, заарештовано 40 лідерів і активних членів цих формувань. З незаконного обігу вилучено біля 200 одиниць вогнепальної зброї, 700 злочинів виявлено в сфері економіки.

Міністер висловив певність, що кримська міліція не знижуватиме наступ на кримінальні угруповання.

Україна знищить важкі бомбардувальники

Київ. — Україна знищить 40 важких стратегічних бомбардувальників, оскільки ЗСА погодилися виділити на це фонди, повідомив 17-го квітня на пресконференції Володимир Горбулін, секретар Ради національної безпеки й оборони України.

Він не сказав, скільки ЗСА заплатять за знищення 19-ох Ту-160 і 25-ох Ту-95, успадкованих від СССР. Вони тепер знаходяться в Україні на двох повітряних базах. Домовлення з Вашінґтоном досягното після переговорів В. Горбуліна з секретарем оборони ЗСА Вілліямом Когеном.

Раніше Україна намагалася продати бомбардувальники Росії, але Москва не захотіла їх купувати.

За словами В. Горбуліна, Україна має 44 такі літаки. 40 з них РНБО вирішила знищити, з двох зробити моделі для показу, а решту два модифікувати для інших цілей.

Україна твердить, що її військова доктрина не передбачає використання цих літаків, які можуть перебувати в повітрі 18 годин і долати тисячі кілометрів без доповнення пальним.

Україна увійшла в систему МФК

Київ (УНІАР). — Міжнародна фінансова корпорація (МФК) оголосила про включення України в систему індексів МФК.

Про це повідомила на пресовій конференції президент Асоціяції “Позабіржова Фондова Торговельна Система”

(ПФТС) Ірина Заря. За її словами, метою включення України в систему індексів МФК є збільшення потоку інвестицій, в тому числі й через інструментарій фондового ринку. Індекс IFC буде розраховуватись на базі даних ПФТС.

Ірина Заря також повідомила, що при включенні до серії IFCFrontier, ринкова капіталізація підприємств України, які формують індексний портфель, становила 668 дол. Вона зауважила, що ПФТС докладатиме максимум зусиль, щоб включити Україну й до двох наступних індексів: IFC Global та IFC Investable. Для цього, за її словами, необхідно збільшити капіталізацію українського ринку. Зокрема, для переведення України з IFC Frontier індексу до IFC Global індексу її ринкова капіталізація має перевищити 2 блн.дол. “Ми зі стриманим оптимізмом дивимся у майбутнє”,— підкреслила І. Заря.

Створено Асоціяцію реформаторів у психіятрії

Київ (УНІАР). — Як повідомила Асоціяція психіятрів України, 2-4-го квітня 1998 року в місті Зайст, Голляндія, відбулася установча конференція нової міжнародної некомерційної громадської організації “Асоціяція реформаторів у психіятрії” (АРП).

У праці конференції взяли участь представники всіх країн Центральної та Східньої Европи, а також держав, що виникли після розвалу СССР. Єдина країна, що не була представвлена на конференції - це Туркменістан. Президентом Асоціяції реформаторів у психіятрії обрано болгарського психіятра Тому Томова, генеральним секретарем — українського психіятра, колишнього дисидента і багаторічного політв'язня ГУЛаґу Семена Ґлузмана.

Науковий винахід полегшить догляд за тяжко хворими

Лондон. — Вчені з британського Інституту хемічної інженерії застосували наймодернішу електронічну техніку для догляду за тяжко хворими і підтримання їхнього життя.

Опікуна, домашнього лікаря і порадника заступить система білогічних сенсорів, які контролюватимуть стан здоров'я хворого і його самопочуття. Вживлені в організм людини сенсори дістають точну інформацію від кожного органу, а відтак подають відповідні сиґнали на домашній комп'ютер, з'єднаний з медичними службами, лікуючим доктором і родиною.

Принцип дії „комп'ютерного опікуна“ базований на спеціяльній програмі, яка фіксує найменші зміни в крові і лімфі, а також у внутрішніх органах. Кожен сиґнал про найменшу зміну передається на екран комп'ютера вже у формі конкретної поради щодо того, які ліки хворий повинен спожити, або яку їжу йому корисніше в даний момент їсти.

Біосенсори здатні надати невідкладну допомогу в екстремних ситуаціях. У таких випадках домашній комп'ютер хворого сам викликає лікаря додому, резервує місце в лікарні і повідомляє родину.

ПАРТІЇ-ПЕРЕМОЖЦІ ОБГОВОРИЛИ ДІЯЛЬНІСТЬ НОВОГО ПАРЛЯМЕНТУ

Київ (УНІАР). — 16-го квітня представники восьми політичних партій, які перейшли на виборах 4-відсотковий рівень, зустрілись на „круглому столі“, організованому газетою „Голос України“ для обговорення питань, пов'язаних з діяльністю новообраного парляменту. Учасникам запропоновано три основні теми: організація праці Верховної Ради, Конституція і влада, а також законопроєкти, що потребують негайного розгляду.

На думку учасників дискусії, невідкладним є перегляд податкової системи, спрямований на зменшення податкового тиску. Щодо внесення змін до основного закону, то ліві наполягають на підвищенні ролі Уряду, який, на їхню думку, має бути коаліційним. Цю ідею підтримав і представник „Громади“ Олександер Турчинов. Якщо Президент сам не запропонує створити „Уряд народного порятунку“, сказав він, це має зробити парлямент.

Лідер Прогресивної Соціялістичної Партії Наталя Вітренко висловилась взагалі за скасування президентства і запропонувала провести з цього питання референдум. Партія Зелених, Рух, Соціял-Демократична Партія (об'єднана) та Народно-Демократична Партія вважають зміни до Конституції потрібними, але покищо передчасними. За словами Олександра Ємця з НДП, „зміни до Конституції потрібно робити не на емоціях і не відразу після передвиборчої бійки“.

На „круглому столі“ висловлено ідею формування парляментарних фракцій лише на основі партій, що пройшли до вищого законодавчого органу. При розгляді питання обрання голови Верховної Ради та його заступників конкретних прізвищ не названо. Ліві переконані, що ці пости мають бути розподілені у відповідності з представництвом партій в парляменті. Н. Вітренко вважає, що спікером має бути член КПУ, першим заступником — представник

(Закінчення на стор. 3)

Китай видалив провідного дисидента

Пекін. — У неділю, 19-го квітня, до ЗСА прибув Ванґ Дан, провідник відомої спроби демократичного руху на площі Тіяньмень в 1989 році, котрого китайський уряд звільнив з ув'язнення та видалив з країни, щоб здобути для себе прихильність Уряду президента Билла Клінтона.

Уряд ЗСА постійно домагався звільнення Д. Ванґа, уважаючи, що це було б дійсним знаком щодо спірного питання людських прав у Китаю. Звільнення і видалення Д. Ванґа здійснилось всього два місяці перед заплянованими офіційними відвідинами президента Б. Клінтона до Китаю.

Не зважаючи на різницю думок щодо торгівлі та людських прав, ЗСА і Китай стало підкреслюють, що бажають скріпити „стратегічне партнерство“ і поширити ближчі торговельні та політичні взаємини.

Уряд Китаю зазначив, що Д. Ванґ, який відбував свій 11-річний присуд за мниму змову перевороту проти китайської держави, був звільнений з огляду на стан здоров'я. Прибувши до Дітройту, відразу пішов до лікарні на ме-

(Закінчення на стор. 3)

Іранський режим потрохи лібералізується

Тегран, Іран. — Новиною, яку можна брати як поважну ознаку лібералізації іранського режиму, який дотепер придушував свободу у галузі культури, є загальноіранський рух жінок за право грати в копаного м'яча.

Цю ідею заініціювала дочка попереднього президента Ірану Гашемі Рафсанджані. Вона не тільки боролася за саме право жінок на спорт, але й організувала спеціяльні курси для тренерів жіночого футболу. Це викликало гострі протести збоку консервативних ісляміcтів, які не хочуть допустити жінок до спорту, бо, мовляв, на стадіони будуть сходитися чоловіки, щоб дивитися на голі дівочі ноги.

Питання дійшло до парляменту, де стало темою спеціяльного обговорення. Іранські законодавці, розуміючи, як багато втратила країна у зв'язку з різними заборонами у царині культури і спорту після ісламської революції 1979 року, намагаються пожвавити внутрішнє життя, зокрема полегшити участь жінок у суспільних ділянках. Однак остаточне рішення щодо жіночого футболу все ж залишається за вищою релігійною владою країни.

В Україні
(З інформацій УНІАР)

ЛЬВІВСЬКОГО ПИСЬМЕННИКА ВИСУНЕНО НА НОБЕЛІВСЬКУ НАГОРОДУ

ЛЬВІВ.— Академія наук і Асоціяція письменників Туреччини висунули на отримання нагороди Нобеля 1998 року у галузі літератури львівського письменника Юрія Винничука за його романи “Житіє гаремне” і “Діви ночі”. Ці книги перекладено на 17 мов і видано в 39-ох країнах світу. Ініціятиву Туреччини підтримали письменницькі організації Болівії, Непалю, Того і Нової Зеляндії.

ХАОС НА ЗАПОРІЖЖІ

ЗАПОРІЖЖЯ. — Президент України Леонід Кучма стривожений станом справ у Запорізькій області. Він вважає, що годі займатися політикою, яка була головною у передвиборчих перегонах, необхідно виправляти ситуацію в економіці. В области 40 відсотків підприємств знизили обсяги виробництва. Якщо металюрґи його нарощують, то машинобудівники випускають продукцію, яка не має збуту, накопичується і, за словами Президента, невідомо що і для кого виробляється. Порівняно з сусідніми областями, найгірший показник в области у виробництві товарів народного споживання, аграрному секторі, тваринництві, харчовій переробній галузі. Тут побутує “шкідлива практика бартеру”. Л. Кучма вважає, що до кінця поточного року її необхідно позбутися. Відзначив Президент і негаразди у розрахунках за спожиті тепло, ґаз, електроенерґію. Зростає заборгования у розрахунках. На 1-го квітня воно становить 218 млн. грн.з бюджетними організаціями, а з позабюджетними — до 90 млн.грн. Жодного рішення Уряду тут не виконують.

С. ГОЛОВАТИЙ УВІЙШОВ ДО ГРУПИ ПІДГОТОВИ ПЕРШОЇ СЕСІЇ

КИЇВ. — Тут у приміщенні Київської Міської Ради під головуванням Леоніда Косаківського відбулися збори народних депутатів України, обраних в одномандатних округах Києва. На зборах розглянено питання про обрання представника від столиці до складу робочої групи для підготови першої сесії Верховної Ради України. За повідомленням пресової служби Київської Міської Ради, таким представником став Сергій Головатий.

СЛУЖБОВІ ПАШПОРТИ ДІЙСНІ ДО 15-ГО КВІТНЯ

КИЇВ. — Президент України Леонід Кучма підписав указ, який є доповненням до раніше виданого указу голови держави з 26-го лютого 1998 року про дипломатичний та службовий пашпорти України. Згідно з новим указом визнано дійсними дипломатичні та службові пашпорти України старих зразків до 15-го квітня цього року.

ВИСТАВКА, ПРИСВЯЧЕНА О. ГОНЧАРЕВІ

ЛЬВІВ.— У Львівському національному музеї відкрито виставку, присвячену 80-річчю з дня народження відомого українського письменника Олеся Гончара. До експозиції входять документи, фотографії, книги, портрети, які розповідають про нелегкий життєвий шлях і творчість видатного майстра слова.

ГРУПА ПІДГОТОВИ ПРАЦІ ПАРЛЯМЕНТУ

КИЇВ. — У Верховній Раді України розпочала працю депутатська група, якій доручено підготову першої сесії українського парляменту нового (14-го) скликання. До групи увійшло 24 представники від політичних партій і 28 представників від реґіонів України. Відкрив засідання групи голова ВР 13-го скликання Олександер Мороз. Він привітав депутатів з обранням, і нагадав, що від моменту обрання підготовчої групи, він свої уповноваження голови Верховної Ради попереднього скликання припиняє. Народні депутати України обрали головою групи депутата з Харківської области, генерал-лейтенанта міліції Олександра Бандурку, секретарем комісії обрано Івана Чижа. Серед інших до групи увійшли: Вячеслав Чорновіл від НРУ, Віталій Кононов від ПЗУ, Володимир Філенко від НДП, Наталія Вітренко від Проґресивної СПУ, Євген Марчук від Соціял-Демократичної Партії України (об'єднаної). Серед депутатів, що представляють регіони: від Закарпатської области — Віктор Медведчук, Івано-Франківської области — Слава Стецько, Миколаївської области — Анатолій Кінах, Сумської — Валерій Череп, Черкаської области — Михайло Сирота, Чернівецької области — Григорій Філіпчук, від Києва— Сергій Головатий.

ЗАТРИМАНО ФАЛЬШИВОМОНЕТНИКІВ

ЛЬВІВ. — У місті затримано злочинну групу з чотирьох місцевих мешканців, що з 1997 року займалися виготовленням і збутом фальшивих грошей. У затриманих вилучено 3,390 фальшивих стодоларових купюр, саморобний друкарський верстат, кліше, фарби, папір, пістолет, близько 50 патронів до нього і п'ять автомобілів.

У СВІТІ

У НЕДІЛЮ, 19-ГО КВІТНЯ, ізраїльський прем'єр-міністер Беньямін Нетанягу, погодився на пропозицію Британії відбути мирні переговори з палестинцями у Лондоні, щоб зрушити існуючий застій. Цю пропозицію при зустрічі з ізраїльським прем'єр-міністром подав Тоні Блейр, прем'єр-міністер Британії. На спільній пресовій конференції в Єрусалимі Б. Нетанягу заявив, „ я готовий поїхати будь-куди та будь-коли, а зокрема впродовж наступного місяця, навіть до Лондону, щоб допомогти у цьому процесі“. У відповідь на це, Набіл Абу Руденаг, дорадник палестинського провідника Ясіра Арафата, сказав, що він про таку зустріч нічого не знає, а ніхто не зумів вияснити чи хтось говорив з палестинцями про це. У понеділок, 20-го квітня, Т. Блейр мав зустріч з Я. Арафатом у справі створення спільної комісії оборонної безпеки.

КЕРІВНИКИ 34-ОХ КРАЇН Західньої півкулі минулої неділі, 19-го квітня, зробили перший крок до створення найбільшої в світі зони вільної торгівлі, котра огорне обидві Північну і Південну Америки. У спільній з цього приводу декларації, котру підписав президент Билл Клінтон з 21 президентом і 12-ма прем'єр-міністрами, сказано, що розмови в цій справі розпічнуться наступного вересня. Всі вони зобов'язалися робити все, щоб їхній задум вдалося здійснити до 2005 року. Одначе не має жодної ґарантії, що це буде легким до здійснення, зокрема через сильну опозицію американського Конґресу, котрий досі не дав права швидкого авторитету Президентові, котре уважається конечним щоб довершити договору про вільну торгівлю Західньої півкулі.

В АМЕРИЦІ

ПІД СУЧАСНУ ПОРУ ПОНАД два мільйони іміґрантів у ЗСА чекають, щоб отримати американське громадянство. Ніколи досі не було такого застою в процедурі перегляду подань, стверджують урядові працівники. Цей застій значно комплікує життя багатьох осіб, які вже й так мусіли чекати п'ять років, щоб мати право подати прохання на громадянство. Офіційні чинники Іміґраційної служби стверджують, що тепер найменше треба чекати 18 місяців, а звичайно цей процес тривав шість місяців. Оборонці іміґрантів твердять, що коли щось негайно не буде зроблено то час чекання може бути ще довшим, як теперішних 18 місяців, зокрема у таких містах як Ню Йорк, Лос Анджелес, Сан Франсіско, Маємі, Нюарк і Чикаґо. Причиною цього іміґраційні урядовці уважають неефективність застарілої аґенції, постійне вмішування Конґресу та значно збільшена кількість аплікацій, зумовлена змінами у нових іміґраційних законах.

ФУНДАЦІЯ ІМ. КАРНЕҐІ ДЛЯ поліпшення навчання в своєму звіті стверджує, що американські дослідчі університети в основному не дають відповідної освіти своїм студентам. Зокрема це відноситься до студентів першокурсників, яким університети призначають за інструкторів професорських асистентів, нещодавніх випускників, і не забезпечують відповідним знанням. Звіт виготовлений комісією, до котрої входили також офіційні чинники дослідних університетів, вказує, що конкуренція між дослідними і навчальними університетами є причиною такого стану.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 2200 Route 10, Parsippany, NJ 07054.

UNA & Svoboda tel.: (973) 292-9800; Svoboda Fax: (973) 644-9510; UNA Fax: (973) 292-0900

Postmaster, send address changes to: Svoboda, P. O. Box 280, 2200 Route 10, Parsippany, NJ 07054

Periodicals postage paid at Parsippany, NJ 07054 and additional mailing offices.

Передплата на рік $100.00, на півроку-$60.00. Для членів УНСоюзу $75.00 річно, на півроку-$40. За кожну зміну адреси-$1.00. Чеки і грошові перекази виставляти на "Svoboda".

Головний редактор: Зенон Снилик

Soyuzivka UNA Estate: 216 Foordmore Rd., Kerhonkson, NY 12446 (914) 626-5641, Fax (914) 626-4638, e-mail: fqsst@aol.com

Латвія не піддається московському тискові

В останні два місяці дуже загострилися взаємини між Росією і Латвією. Почалося з того, що латвійська поліція дістала від влади наказ розігнати антиурядову демонстрацію представників російськомовного населення — кількох тисяч пенсіонерів, які вимагали скасування „дискримінаційних" латвійських законів щодо одержання нелатвійцями громадянства цієї незалежної прибалтійської держави. Ті закони російській „п'ятій колоні" не подобалися, бо зобов'язують кожного громадянина республіки знати її державну мову, тобто латвійську. Як відомо, денаціоналізаторська, русифікаційна політика Москви в усі роки існування СССР привела до того, що кількість росіян поза власне Росією постійно зростала. Комуністичні ідеологи під виглядом створення „єдиної історичної спільности — совєтського народу" вели справу просто до суцільного зросійщення. У Латвії воно дійшло до того, що там корінне населення вже становило ледве 50 відсотків. Залишалося зовсім небагато, щоб латвійська нація взагалі перестала існувати.

З перших кроків своєї незалежности прибалтійські держави, пам'ятаючи про своє історичне належання до Европи, дали Москві до зрозуміння, що усамостійнилися не тільки формально, але у своїй глибинній сутності, усвідомлюючи свій обов'язок врятувати від знищення свої самобутні національні кукьтури. Латвія, Литва та Естонія відверто сказали, що свою безпеку вбачають у приєднанні до західньоевропейських структур, зокрема до НАТО. На це Москва зареагувала, як бик на червону плахту. І відразу, немов за помахом диригентської палички, почалися події, які компромітують прибалтійців в очах світової громадськости: спалення синагоги в Ризі, латвійській столиці, вибух бомби поблизу російської амбасади, а також згадана антидержавницька демонстрація латвійських росіян. Нема найменших сумнівів, що це все — ретельно сплановані провокації Москви, які стали документальною „підставою" для російського міністерства закордонних справ оприлюднити заяву про „антиросійську гістерію в Латвії, де підносять голови фашисти".

Щоб застрашити латвійців, а заодно всіх прибалтів, Росія проголосила економічні санкції проти Латвії, намагаючись „одним пострілом убити кількох зайців" — змусити Прибалтику до значних поступок, подруге — відволікти російську громадську думку від урядової кризи в Москві, потретє — задобрити своїх шовіністів у Державній думі перед затвердженням запропонованої президентом Єльцином кандидатури нового прем'єр-міністра, почетверте, і це найголовніше, подати вмушену акцію — зменшення експорту нафти — як рішучий вияв російського патріотизму з метою взяти під захист росіян в колишніх совєтських республіках.

Спостерігачі, в тому числі західньоевропейські, відразу розгадали підступні, однак дипломатично немудрі маневри Москви. Антилатвійські санкції було запроваджено у той самий день, коли російський уряд, відгукуючись на прохання Організації країн — доставників нафти, погодився зменшити нафтовий експорт. А тут якраз Латвія потрапила під руку. Москва навіть не спромоглася відділити ці два рішення тижнем-другим одне від одного.

Тиск на Латвію можна також розглядати як початок російських політичних акцій, спрямованих на захитання двох інших прибалтійських незалежних держав, адже там теж замешкує багато росіян і вони не мають ніякого бажання ні вчити литовську чи естонську мову, ні бути льояльними до процесу розбудови тих держав.

Чи досягне Росія своєї неправедної мети? Чи дасть себе застрашити Латвія? Не думаємо. Якщо в 1991 році Литва вистояла перед запровадженою Ґорбачовим економічною бльокадою і ще більше утвердилася у своєму намірі стати незалежною від Росії, то як росіяни можуть сподіватися, що суверенна Латвія, член ООН і Організації безпеки та співробітництва в Европі, капітулює перед ними сьогодні, на восьмому році державної незалежности?

Цілком може статися щось протилежне: що санкції погіршать становище росіян у Прибалтиці, інтереси яких Москва лицемірно обстоює. В кожному разі Росія знову підтверджує свою репутацію непередбачного сусіда, який надмірно залежить від внутрішньополітичної коньюнктури, а вона ніколи нічого спільного не має з пошаною до чужої думки і чужої свободи.

Ярина Тудорковецька

РОСІЙСЬКА ФЕДЕРАЦІЯ НЕ Є ВІЧНА

Цікаве явище у XX столітті: з одного боку в ньому продовжується міцна експансія націй, наприклад, Друга світова війна кривавилася за і проти територіяльного поширення Третього Райху, але від половини XX століття проти експансій здійснився широкомаштабний процес деколонізації африканського континенту. Наприкінці ще усамостійнилися від Росії нації Центральної Азії, Европи, всі сателіти Москви та Прибалтика, Україна, Білорусь, і перевлаштувалися нації Югославії. Мапа світу знаменно змінилася.

Етноси Російської Федерації

Проте Російська Федерація залишилася на просторі Східньої Европи та Північної Азії з її тубільцями, з азійськими народами і націями та величезною кількістю переселених росіян, засланих українців та інших, які там творять великі етнічні скупчення.

Цікаве явище, що в політичній філософії, в поглядах аналітиків Заходу, головно ЗСА, не узглядюється цього факту, що північноазійський простір Російської Федерації, (який загорнула ще царська Росія), його етнічне перемішання тубільців з масовим еміґраційним елементом дещо нагадує сучасну Америку. В ній також мешкає тубільне населення та прибулі зі світу. Знаємо, що вона, відбившися від статусу колонії Англії, своєю короткою, ледве понад 200 літ, історією зуміла створити сучасну потугу ЗСА. Цей новотвір 50 стейтів діє на просторі континенту Північної Америки, у сусідській злагоді з такою ж національно гетероґенною Канадою, яка 10 самоврядувальними провінціями та столицею в Оттаві монархічно пов'язана з королевою Великобританії. Але, як і в Австралії, посилюються вимоги змінити на республіку, відсунути набік Англію, цього колишнього велетня-колонізатора, якому прийшлося звузитися на З'єднане Королівство. Та наскільки з'єднане, залежатиме від шкотів, валійців та Північної Ірляндії, їх сучасного змагу за устамостійнення. Отже, територіяльна експансія минулих століть видимо скорочується.

На цьому тлі і застанова щодо Російської Федерації. Що її чекає у XXI столітті? Чи зменшиться експансивність зі сторони Москви? Чи почне російська нація шукати свою европейську самоідентифікацію, докорінну російськість, тобто ту свою унікальність, якій не треба привласнення історії України, її періоду Київської Руси?

Ідея „багатокультурности"

Рівночасно нові поруxи відбуватимуться на просторі північної Азії. Туди вже дійшла вимога „багатокультурности", ідея сен. Павла Юзика, який зумів ще з 1971 року увести її у політичну лінію Канади. Ця ідея сен. Юзика визначає право індивідума і його етнічної групи у державі, яку будували прибулі з цілого світу. Отже, право на „багатокультурну автономію" у національно-гетероґенній, історично короткій державі на колосальній території відтиснених індіян.

Цікавим явищем є те, що ідея сенатора П. Юзика про багатокультурність Канади взорована на історії України, на факті короткої самостійности Української Народної Республіки, де у знаменитій Конституції 1918 року була закріплена „персонально національна автономія" для меншинних груп України, з їх участю у парляменті, з друком державних паперів меншинними мовами, викладом даних культур в Київському Університеті (як ізраїльська). До цього гуманного права для своїх меншинних груп Україна, яка є в категорії національно гомоґенних держав, була готова ще на початку XX століття! А Канада, побудована короткою історією іміґрантів з цілого світу (отже, національно-гетереґенна), щойно у другій половині цього століття, та не з такими повними правами, як Україна.

Українці східньої діяспори мають знаменний приклад діяльности сен. П. Юзика: його промову у сенаті 1963 року, згодом на Конференції мислителів, виступи на телевізії, популяризицію його ідеї книжкою "For a Better Canada". Молодше покоління українців та інших підхопило задум конференціями-вимогами — аж до успіху, до проголошення прем'єром П'єром Трудо цього політичного курсу на Конґресі КУК у Вінніпеґу 1971 року. Також успіх з вимогою „третьої" мови в освітній системі Канади. Це приклад, якою силою є ідеї і їх практичне здійснювання. Як також наскільки українці можуть бути їх творцями та виконавцями.

Можна очікувати, що з „багатокультурністю" на північноазійському просторі Російської Федерації почнеться фермент далекосяжної зміни, шукання своєї ідентичности тубільців та великих етнічних скупчень.

Українці в Росії

Треба признати, що українська меншина в Російській Федерації та країнах СНД виявила неабияку організаційну активність. Її ентузіясти навіть ще перед 2-им Форумом відбули в Києві свій семінар „Здійснення державної програми: українська діяспора на період до 2000 року" для можливости допомогти Україні ширше закроїти українізаційний процес на просторі колишнього СССР. На жаль, вже нині знаємо, що на перешкоді трансмісії радіо-телевізійних програм з України до цього північноазійського простору стає угода між президентами Єльцином та Кучмою, яка обмежує українську висильню лише до европейської Росії. Далебі — далекосяжне передбачення Кремля.

Але попри цю перешкоду, вимоги прав „національно-культурної автономії" в Російській Федерації будуть щораз успішніші. І прийдеться застановитися над цим у XXI столітті. Якщо Російська Федерація демократизується і лібералізується, відповідно до того розтиснений тоталітаризм винесе наверх на цьому азійському просторі сенс самовартости індивіду, його іншости, народности, мови, культури, включно зі здобуванням економічних зисків для власних реґіонів та республік.

Цей майбутній індивід зможе дійти навіть до тієї точки зору, що Російській Федерації прийдеться змінити назву, відкидаючи „російськість", а достосовуючись до сенсу територіяльного; надати державі іншу суть новою назвою, скажімо, Европейсько-Азійська Північна Конфедерація. Це активізує слідуючий фермент, в якому не буде потреби на домінацію европейської Росії над простором Азії, яка схоче звільнитися від Европи, від домінуючого тиску Москви. Тоді виразніша межа між европейською Росією та північною Азією буде встановлена, можливо, силою більшого економічного розвитку окремих районів.

Потенціял північної Азії

Росія має незаперечне право до свого материка, бо є національно-гомоґенною з додатком меншинних груп, які в ній опинилися. І матиме ще довго претенсії до східньоевропейського, південного простору, з яким залишиться якоюсь формою федерації чи конфедерації, аж поки Чечня та інші прикавказці не стануть повноцінними, зовсім незалежними державами.

Що іншого північна Азія. Вона в певній мірі нагадує ЗСА з її національною гетероґенністю; з тієї причини, що в Азії, крім тубільців, малих та більших народів, головну ролю відіграли за час 200-літньої історії переселенці з Европи, а також з Китаю, яких там скоро буде 4 мільйони. Тому є велика правдоподібність далекосяжної, на XXI століття, зміни для цього азійського простору в зовсім інше творивo, на певного роду паралелю до ЗСА — у свої „Північноазійські З'єднані Стейти", з власним центром, без европейської Москви. Російська Федерація не є вічна!

Імперіялістичні велетні позникали з історії, як і динозаври. З половиною XX століття діє тенденція гальмування колоніяльної територіяльної експансивности. Приклад — Англія, яка останню свою колонію Гонґ Конґ передала Китаєві з великою помпезністю англійського его. На черзі у XXI столітті є Російська Федерація і Китай, де набирає сили процес внутрішніх ферментацій загарбаних народів, націй. Зміни починаються від ідеї, її акумуляції на основі потреб, вартостей особи, нації, а то і спільного добра континентів, як Европейська спільнота.

Перед українцями східньої діяспори стоїть велика й почесне завдання — бути учасниками майбутніх ферментів та змін. Допомогти Росії европеїзуватися та відекспансіюватися від північної Азії, для якої майбутній відрух тубільців, народів, існуючих республік та великих етнічних груп може співдіяти уподобненню до ЗСА власними північноазійськими з'єднаними стейтами, а одним з них може стати Зелений Клин!

Листи з України

(Рубрику веде Володимир Романюк)

Справді приємно отримати лист, сповнений вдячности до добрих людей, яких між нами, виявляється, не так вже й мало. В одному з попередніх випусків цієї нашої рубрики О. Леськів з Галичини, між іншим, розповідав про вдячність однієї з галицьких матерів меценатові з Кольорадо Іванові Стебельському за матеріяльну поміч її синові-студентові, майбутньому українському священикові. Безсумнівно: насамперед ми готові допомогти, коли йдеться про врятування людського життя. Але чи тільки повинні ми мати на увазі рятунок життя фізичного? Чи не часто трапляється, що допомога наша, співчуття потрібні й там, де йдеться про життя духовне? Щоб дати вам, шановні читачі, можливість замислитися й над цим, сьогодні пропонуємо лист, надісланий до редакції Тетяною Хомин зі Львова.

"Добрий день, шановна редакціє "Свободи"! Вас турбує Тетяна Хомин зі Львова, мати юнака, закоханого у рідне слово, літературу. Доведена майже до відчаю матеріяльними нестатками, зважуюсь звернутися до Вас з проханням про допомогу, якщо це є можливо. Мій син продовж трьох років є членом літературної студії "Джерельце", якою керує поетеса Марія Людкевич. Пише літературні твори, які друкують у пресі, перемагав на молодечих літературних конкурсах. Минулого літа вступив до Львівського Державного Університету ім. І.Франка на факультет журналістики; навчається і продовжує творчу працю".

З доданих газетних витинок довідуємося, що літературні спроби Василька Хомина друковано в часописах "День", "Галицьке Юнацтво", "Селянська Спілка", "Просвіта" і, врешті, в "Літературній Україні", котра в числі з 7-го серпня минулого року, аналізуючи творчий доробок юного львів'янина, між іншим, пише:

"Василь Хомин бачить у світі не лише 'те, чого не може бути'. Він бачить світ у розрізі поза собою і в собі. Тексти Василя тягнуться, як 'шовкова нитка з невагомого клубочка', і вони вдало обриваються саме тоді, коли подальше розмотування видається не просто нелогічним, а й недоречним. Саме тому ці абсурдно-розкуті вільні ліричні твори, в яких потрошку всього зі світу, мають структуру завершеностi, так само, як має свою логіку присутність усього, що є... Тож, цінуючи цей вдалий злет, сподіваємося на щасливий полет до літературного Парнасу".

Довідуємося також, що, як і батьки-мистці, Василько кохається в образотворчому мистецтві, зокрема має достатньо цікаві графічні твори, якими й ілюструє власні літературні мініятюри, одну з яких пропонуємо увазі читачів.

Небо святих імен

Зморщилось, потріскало небо. Зітхнуло — і пішло геть.

Хтось у розпачі стрибнув в ущелину, хтось заридав, що аж мурашки пробігли по спині, хтось обхопив руками голову свою і маячив з боку в бік.

Хтось із моїм ім'ям стрінув те небо на шляху, побалакав з ним, повиймав кілька хмарин, що впали у тріщини, напуцував до блиску сонце і розкланявся.

Церкви без неба. Ікони без святих. Люди без імен.

Але повернемося до листа. "А проблема наша в тому, — пише авторка листа, — що за синове навчання потрібно заплатити 1550 гривень, яких у нас нема. Чи можна сподіватися на вашу, хоча б часткову, допомогу?

Вибачте, що потурбувала. З повагою Т. Хомин.

P.S. Contra spem spero хоча б на якусь відповідь, бо не дуже впевнена, що лист дійде до вас".

Дійшов до нас Ваш лист, пані Тетяно. І до наших, отже, читачів — також.

Від редакції. Датки можна посилати на адресу: Coordinating Committee to Aid Ukraine, 16 Manger Rd., West Orange, NJ 07052. Ці датки на ККДУ є звільнені від податків.

* * *

Так, люди в сучасній Україні шукають помочі. І коли не знаходять її вдома, звертаються до діяспори, в тому числі й до нашого щоденника. І якщо у випадку Тетяни Хомин та її обдарованого сина ми можемо сподіватися на якусь їм від нашої громади підтримку, то тяжче однозначно відповісти на лист, який ми отримали від Лариси Невмержицької з Житомира.

"В наших газетах і журналах, — пише Лариса, — не так вже й багато інформації про Український Народний Союз, але цікавість і повага до цієї організації примушували мене її знаходити. Знаю, що УНС є унікальна братсько-запомогова організація, і я смію сподіватися, що ця допомога розповсюджується й на українців, які живуть тут, в історичній Україні, яку нині грабують, ґвалтують, нівечать можновладці всіх ранґів".

Далі Л. Невмержиць-

(Закінчення на стор. 3)

Д-р Марія Балтарович

Наша подорож по Україні

II

Та тепер повертаюсь до нашої клініки на колесах. Приємно було побачити, як працює персонал, який ми фактично перекваліфікували, бо виглядає, що крім нас тут жодних добровольців не було. Тому побачила я там моєї доні, д-ра Марічки, методи праці.

Тут хочу пригадати, що ці пересувні клініки заініціював пастор Шеп з Висконсин. Він був головою клінічних фондів, а клінічним керівником був проф. Степан Дудяк з дружиною Любою. Вони вложили колосальну працю протягом трьох років. Зрезиґнували, бо не було більше добровольців на цю працю. Помер спонзор цих фондів, залишивши завіщення, і клініки далі оперують, під плаченим керівництвом родини Вудс з Висканcин. Вони досить енерґійно до цього взялися. З цими молодими людьми я провела багато часу. Багато речей їм було неясно. Хоч вони пильно вчаться української мови, але це замало для різних професійних справ.

Кременецька адміністрація до нас дуже гарно поставилась. Взяли нас на обідову перерву до лісу — заповідника, який розложений на кількох гектарах землі. Я була захоплена висотою шпилькових лісів, чистотою лісу, запахом ялиць та бігом оленів і оленят.

Тут нас і весь клінічний персонал частували смачними шашликами. Виглядає, що цей спосіб гостинности вже ввійшов у традицію.

Не хотілось покидати красу природи й іти до вузенького приміщення праці, але час не стоїть, а летить!

Загальне враження з праці клінік дуже позитивне. Лікарі й медсестри прийняли нашу методу на 85 відс. Пристосуватися стопроцентово в існуючих обставинах неможливо. Ці клініки — величезна поміч, а для дітей і вагітних жінок зокрема. Вони моляться за всіх нас, що присилаємо поміч їхнім діточкам з-поза океану.

Звідси ми повернулись до Тернополя, де працювали у міській і обласній стоматологічній поліклініці, у науковому центрі, який ми відкрили у 1994 році. Розробляють самі приватну клініку, у якій працює 2 перевишколені доктори, а інши — з міської клініки. Мають три крісла, працюють за спеціялізацією. Очевидно, розвиток приватизації проходить тяжко, але виглядає, що покривають видатки. Їхні ціни є дуже низькі.

На практиці показалося, що ці пересувні клініки принесли неабияку користь Україні. Вони обслуговували не тільки Тернопільську, але й інші області. Наприклад, були на Закарпатті, вже два рази їздили до Севастополя і там лікували наших чорноморських офіцерів.

Сиротинець у Кременці

Тут знаходиться загальноосвітня проєктна потужність на 300 учнів, а вчиться там тепер 459 дітей. Колись тут була утримувана державою школа на високому рівні, де вчили англійську й німецьку мови. Тепер там круглі сироти і півсироти. Фінансує район. Але всі підприємства закриті, грошей абсолютно нема. Діти, яких привозять до школи, дещо з хати приносять, а для сиріт — це касарня. Будинок чудовий, приміщення утримують чистенько. Сиріт із 459 учнів є 70-80. Вони тут перебувають постійно. Колись їх брали на вакації до санаторій, над море, а тепер нема за що. Діти хворіють на туберкульозу, психічні недомагання.

Персоналу тут є 108 осіб: учителі, виховники, урядовці і т. д. Від липня 1996 року платні не було. Взялися до господарства. Утримують корови, кози, коні, кури. Це джерело їхнього існування. Суботами працюють на городі. Вирощують ярину, бараболю, а навіть частину дарують до лікарні. Минулого року передали 500 мішків бараболі. (Між іншим, вони працюють на колгоспних землях). Цукрова фабрика їм допомагає цукром.

На культурну працю нема жодних можливостей. Мушу сказати, що дотепер сюди не доставлено будь-якої гуманітарної допомоги, а діти потребують усього. Директор школи просив мене, щоб звернутися до людей доброї волі за допомогою.

Місто Кременець положене в кітловині гір, на хребті яких стоїть фортеця з XIII століття. Це колишній оборонний пункт від татарських і монгольських наїзників. Ця гора називається Бона, з неї відкривається чудесний вигляд на всі сторони. Звідси можна бачити гору Почаївської Лаври, яка також гордиться на всю околицю золотими банями.

Адреса: 283280–Україна, Сиротинець — Кременецька Загальноосвітня Школа–Інтернат, директор Володимир Мишко, місто Кременець, вулиця Визволителів 60, Тернопільська область.

Карпатський край

Закінчивши працю в Тернополі, до якої ми ще мусіли повернутися, нетерпеливо очікували, коли зможемо поїхати у Закарпатську область. Я дуже боялася цієї дороги, бо вже нею діставалася туди. Але цим разом подорож не була аж така страшна.

Нашу першу зупинку зробили в моєму рідному селі Кричові, де я зростала до 11 року життя. Хоч це був уже четвертий раз мого побуту в Україні, це вперше мені пощастило побувати в багатьох містах і селах, оглянути нашу прекрасну природу, багату й бідну, її природні чуда, полонини, і як люди користають з них. Тут я провела 18 днів з 6-тижневої мандрівки по Україні.

(Продовження буде)

Загальні збори СУМ в Йонкерсі

7-го березня ц.р. у місті Йонкерсі, при Спілці Української Молоді, відбулися 48-мі Річні загальні збори, в приміщенні дому СУМ. Збори, при участі 32 присутніх, відкрив голова СУМ Орест Козіцький, які почав молитвою, а відтак просив, щоби усі хвилинною мовчанкою вшанували пам'ять про тих членів, що відійшли у вічність

На пропозицію Номінаційної комісії, до президії вибрані: Роман Глушко — голова, Андрій Бурчак — заступник, А. Горбачевський — секретар, і представник з Крайової Управи СУМ, довголітній і улюблений сумівець, Коронел Василик. Р. Глушко, беручи свою позицію як голова зборів, відчитав їх порядок, на який усі голосували і прийняли без змін, і тоді відчитав імена тих людей, котрі були представниками різних організацій і котрі хотіли скласти привіти на зборах. Привіти склали: Петро Дуда з УККА, Юрій Ковальчик з дирекції дому СУМ, Стефан Гованський з Організації Оборони Лемківщини, Володимир Козіцький з ООЧСУ, Роман Глушко з Братства кол. вояків УПА, Марійка Козіцька з Школи Українознавства і Лев Футала, представник з Кредитової Кооперативи в Йонкерсі, який разом із своїм привітом склав грошовий дар в сумі 1,000 дол. для спортової ланки „Крилаті" і 2,000 дол. на виховні цілі СУМ.

Усі учасники зборів визначили усні привіти і грошові дари для осередку.

Відчитав протокол з попередніх зборів А. Горбачевський. Референти Управи звітували в такому порядку: секретар Михайло Мотрук, референт дружинників — Андрій Бурчак, голова Батьківського Комітету — Ірка Грейо, фінансовий — Роман Козіцький, референт спортової ланки — Роман Глушко, булавний — Данило Пушка, голова — Орест Козіцький.

У своєму звіті як булавний Д. Пушка точно подав усі інформації щодо Осередку. Друг Пушка вирахував усі ділянки, в яких юнацтво бере участь, а саме: тижневі сходини, проби танцю і бандури, участь у місцевих імпрезах, участь на юнацьких злетах і здвигах, у таборах, стійка при Божому Гробі, в спільному сповіді і причастя, в коляді, участь в Богослуженнях і в Панахидах, на різних фестивалях, а у внутрішніх ділянках — в юнацьких іспитах, в маскараді, святі Матері, святі ялинки, в осередкових розвагах і в ройових прогулянках.

Хоч Д. Пушка дав дуже докладний звіт, голова О. Козіцький у своєму звіті підтвердив працю Осередку і ще додав інформації, підкреслив велику працю, котру дружинники і юнацтво присвячує, щоби перевеси 3-денний фестиваль, де СУМ і церква св. Михаїла є спів-спонзором і який вже відбувається 12 років. О. Козіцький подякував усім, що уложили свій час і працю, щоби знову Осередок Йонкерс вийшов першуном.

Після звіту звітував Товариський суд, а звіт Контрольної комісії запевнив, що усі книги при Осередку були точні, і через те, що не було дискусії над звітами, був внесок на уділення абсолюторії уступаючій Управі. Член Контрольної комісії Любко Щур уділив абсолюторії уступаючій Управі. Номінаційна комісія, яка була вибрана місяць наперед на сходинах Управи Осередку, на чолі зі Славком Палиликом, передали листу щодо нової Управи в такому складі: голова — Орест Козіцький, заступник — Ярослав Палилик, секретар — Михайло Мотрук, фінансовий — Роман Козіцький, булавний — Данило Пушка. Гол. виховник — Андрій Бурчак, гол. ланки „Крилаті" — Роман Глушко, гол. фестивального комітету — Петро Дуда, голови Батьківського комітету — Марійка Дробенко і Марійка Медвідь, організаційний — Андрій Горбачевський, референт дружинників — Оксана Томашевська, культ-освітній референт — Оля Рудик, пресова — Марійка Козіцька, господарчі — Мирон Куземчак і Петро Васічко, вільні члени — Володимир Юрченюк, Ярослав Періх, Христя Данелюк, Іванка Змисна, Дарка Горбачевська, Роман Васічко; Контрольна комісія — Оля ДеБруин, Любко Щур, Марта Шевчик, Товариський суд — Василь Коцур, Мирон Куземчак, Христя Баранкавич, комітет Стипендійного фонду — Роман Глушко, Петро Дуда, Наталка Невмержицька, Михайло Лотоцький, Марія Кіцюк та голова і фінансовий з Осередку.

Учасники зборів оплесками привітали нову Управу при Осередку.

Представник Крайової Управи, друг Василик вигосив, що праця у СУМ не стає легшою, тепер вона мусить з'єднати стару еміґрацію з новою і приєднати і новоприбулих, які не виросли на ідеології СУМ. Д. Василик також підкреслив факт, що організація не може існувати на одиницях і що наша праця в майбутньому є заохочувати усіх співпрацювати разом.

Новообраний голова Осередку СУМ в Йонкерсі Козіцький подякував усім за довір'я і також згадав, що СУМ у Йонкерсі повинен укласти високі стандарти, щоби ті, що стають членами СУМ, відчули, що ця організація є важна і що дасть їм такі можливості, які не знайдуть в інших місцях, остаточно не в американському середовищі. На тих думках друг Козіцький закрив збори молитвою і запросив усіх учасників до смачного буфету.

Марійка Козіцька

ПЕРШИЙ ТЕНІСОВИЙ ТУРНІР НА „ТРИЗУБІВЦІ"

Фіялдельфія. — У суботу і неділю, 2–3-го травня, на оселі УСО „Тризуб" в Горшамі, Па., відбудеться перший український тенісовий турнір сезону. У справі зголошень слід звертатись до Юрія Савчака, 724 Forrest Ave., Rydel, Pa. 19046; tel.: (215) 576–7989.

У Пармі помер В. Лаврів

В дні 1-го квітня ц. р. упокоївся в Бозі, в шпиталі у Пармі бл. п. Василь Лаврів, знаний жертводавець на народні цілі, людина релігійна і патріотична. Покійний народився 8-го лютого 1920 року в селі Берлоги, на Бойківщині, Галичина. Його родичі були маєтними і свідомими селянами і свого часу навіть його батько був довший час війтом у селі. Покійний Василь закінчив 8 кляс народньої школи і мав у пляні далі продовжувати студії, але родичі вирішили, щоб залишився на господарстві. Ще молодим юнаком покійний став членом нашої мандруючої театральної групи і побував у різних місцях Галичини. В 1942 році німецька поліція припадково схопила Василя і його вивезли на роботи до міста Мюнстер, Німеччина, де тяжко судилося працювати при відливі заліза. По війні він проживав у таборі біженців. Там брав активну участь в молодечій організації СУМ та інших культурно-освітніх і громадських товариствах; був членом ОУН. В 1949 році виїздить на працю до Англії, де працює в різних місцевостях. Через рік запізнає молоду дівчину з Німеччини Ерну, з якою згодом одружується. В 1957 році переїжджає до ЗСА на сталe замешкання в Клівленд–Пармі.

В Клівленді довгі літа працював разом з родиною, належав до української католицької катедри св. Йосафата в Пармі та був активним у різних громадських інституціях. Дуже вболівав над неґативними подіями в дорогій йому Україні. Був великим жертводавцем та збирачем, спеціяльно на Фонд Катедри Українознавства в Гарварді, зі ступенем мецената, спонзором-меценатом НТШ у Львові, Ню Йорку та Пармі, Києво-Могилянської Академії, Енциклопедії Українознавства і багато інших. Його серце було переповнене добрими ділами і жертвенністю на благородні цілі.

Залишив у смутку дружину Ерну, синів Василя і Павла та дочок Соню і Марту. Панахиду по покійному відправлено в похоронному заведенні Лазути в Пармі, при великому здвизі богомільного народу. Відправляв та поховав покійного о. Гановський.

По Панахиді промовляв відпоручник Гарвардського Проєкту підприємець Василь Дагошняк і прощав родину покійного, друзів і знайомих та подав короткий життєвий шлях і працю покійного. Родина бажала, аби дотації спрямовувати на Фонд Українських Студій Гарвардського Університету, в Кембрідж, Масс. Покійного похоронено на українському католицькому кладовищі св. Андрея в Пармі. На похороні були присутніми односельчани покійного Пугач, Бичків і Саґан з Канади та Дорощак, Мельник і Захарий з Клівленд–Парми.

Покійний Василь Лаврів помер фізично, але його щире серце і добрі діла житимуть у наших серцях і молитвах назавжди. Тож молімся, аби ласкавий Господь оцілив його праведну душу в своїх небесних хоромах, де немає ні горя ні печалі, але життя безконечне.

Д-р Володимир Боднар

Партії...

(Закінчення зі стор. 1)

пропрезидентських сил, а другим — член „дійової опозиції", тобто ПСП. На думку центристів, пост голови парляменту повинна зайняти людина політично незаанґажована.

Спостерігачі називають три найбільш правдоподібні кандидатури на пост голови нової Верховної Ради: попередній спікер Олександер Мороз, колишній міністер закордонних справ Геннадій Удовенко і колишній прем'єр-міністер Євген Марчук.

ЗСА НА СПІЛКУ З ІНШИМИ КРАЇНАМИ без розголосу працюють над тим щоб невтралізувати зростаюче напруження між Латвією та Росією, котре загрожує погіршенню вже й так не надто приязних стосунків Вашінґтону з Москвою. Уряд Латвії в середу, 15-го квітня, на закиди Москви про погане трактування росіян, які живуть в Латвії, вирішив зробити дві зміни у своєму законі про громадянство. Законопроєкт, який мусить бути затверджений парляментом, надасть громадянство усім дітям народженим у Латвії після 21-го серпня 1991 року, а також улегшить російськомовним особам придбати громадянство. Уряд ЗСА дещо стурбований московською „тактикою застрашування Латвії" включно з погрозами економічних санкцій. Латвійські урядові чинники твердять, що найбільш небезпечним у цій ситуації є , що коли Росія здійснить свої погрози без будь-яких конкретних протестів зі сторони ЗСА та Европи, то тоді Росія могтиме цю саму тактику застосовувати до інших незалежних держав колишнього СССР.

Листи...

(Закінчення зі стор. 2)

ка детальніше описує сьогодення в Україні, підкреслюючи: "Змальована мною картина життя в Україні здається, мабуть, вам не дуже реальною, бо живете ви в країні зі зовсім іншими принципами... Всі ці соціяльно-економічні причини, моральні змушують нас прийняти одне нелегке рішення — полишити батьківщину, шукати кращої долі в далеких краях... Нам хочеться нормально жити й виховувати дітей в справжньому демократичному суспільстві, хочеться працювати й одержувати за це платню, знати, що через екологічні та радіяційні забруднення твоїм дітям не прийдеться скоро ходити в протиґазах... Тому звертаємося до вас, дорогі земляки, з великим проханням: посприяйте виїздові нашої сім'ї до ЗСА, допоможіть домогтися дозволу від американського Уряду, допоможіть знайти роботу та житло".

Довідуємося також, що подружжя Невмержицьких має двоє неповнолітніх дітей, високі кваліфікації і "ми не хочемо бути утриманцями. Не боїмося ніякої роботи, будемо працювати, не покладаючи рук, будемо до останку віддані справі української громади і допомагатимемо зберігати і розвивати духовну спадщину нашого народу в Новому світі".

Закінчується цей розпачливий лист так: "Тому й звертаємося до вас з великою надією і проханням. Нам дуже хочеться, щоб відгукнулися на наше прохання, допомогли вибратися нашій сім'ї з цього хаосу. Але якщо таке питання не входить до компетенції УНС, просимо дуже не залишати без уваги наш лист і передати його в УАКР або якійсь іншій організації, що спроможна виконати наше прохання... Наша адреса: **Україна, 262020, м. Житомир, бульвар Польський 15, пом.162. Невмержицька Лариса Анатоліївна"**.

Редакція співчуває як родині Невмержицьких, так і мільйонам інших наших братів і сестер в Україні. На жаль, все, що ми можемо зробити, це надрукувати листа в газеті. Може й справді хтось глибше зацікавиться долею молодих наших краян...

Ростислав Василенко

Великдень після виборів

„На Україні мов Великдень ясний,
Там сонце вже ніколи не погасне", —
Писав так Юрій Клен. Та передчасно,
Бо після виборів вже сонце гасне.

Із року в рік Великдень ми святкуєм,
„Христос Воскрес!" співаємо і нині,
Він скрізь воскрес, у молитвах ми чуєм
Та не воскрес Він лиш на Україні.

Це не вина Христа, лише народу,
Бо знов пішов до комуністів в слуги,
Будує сам собі нову Голготу
Щоб розіп'ять себе й Ісуса вдруге.

Китай...

(Закінчення зі стор. 1)

дичне обстеження, але заявив, що відбуде пресову конференцію наступного четверга, 23-го квітня, в Ню Йорку.

Білий Дім задоволений цим жестом, але оборонці людських прав у Китаю та інших країнах побоюються, що цей крок китайського уряду був свідомо зроблений для того, щоб послабити міжнародний тиск щодо людських прав. Вони підкреслюють, що в Китаю дальше ув'язнюють за будь-які вияви мирної опозиції сотні осіб, яких просто без оскарження позбавляють волі.

УКРАЇНСЬКИЙ ДОСЛІДНИЙ І ДОКУМЕНТАЦІЙНИЙ ЦЕНТР УКРАЇНСЬКОГО ІНСТИТУТУ АМЕРИКИ

ДОДАТКОВИЙ СПИСОК ЖЕРТВОДАВЦІВ

100.00 Українська Православна Кредитівка в Ню Йорку;
25.00 Н. Макаревич і Л. Музичка;
10.00 О. Гірна.

УДДЦ сердечно дякує за пожертви, а також дякує всім тим, які прислали нам свої архіви.

Як ми вже повідомляли, Ню Йорк стейт турбується станом історичних матеріялів, які зберігаються в сховищах нашого стейту. Ці колекції важливі, вони документують минуле і допомагають зрозуміти сучасність.

Одначе, більшість історичних програм в нашому стейті мало розвинені, бракує їм фондів, не мають досить персоналу.

Щоб допомогти стейту покращити цю ситуацію ми зконцентрувалися сьогодні на підсиленні історичної програми нашого Центру.

Одначе, потребуємо, дорогі жертводавці, вашої допоги. Ми маємо поважну збірку історичних матеріялів про Україну, але не маємо досить матеріялів про тих, українців, які приїхали до ЗСА.

Якби кожен з нас склав збірку з деякими характерними для його життя документами і переслав їх до нашого Центру, то цим би задокументував себе особисто і в той же час був би частиною нашої спільної історії (в архіві мусять бути тільки оригінальні документи, не копії).

Ми віримо, що ви допоможете нам зберегти наше минуле.

Наперед дякуємо

Олена Несіна,
Екзекутивний директор УДДЦ

НАША АДРЕСА:
Ukrainian Research and Documentation center of the Ukrainian Institute of America
2 East 79th Street
New York, N.Y., 10021
Tel.: (212) 288-2917

Бібліотека і архів відкриті
від 10-ої год. ранку до 4-ої год. пополудні
у вівторок, середу і четвер.
Інші дні і години за домовленням.

В ПЕРШУ НЕВИМОВНО БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ
трагічної смерти нашого дорогого СИНА, МУЖА, ТАТА, БРАТА, ВУЙКА, ШВАҐРА і СЕСТРІНКА

бл. п.

ІВАНА ШАНДОРА

будуть відправлені заупокійні
СЛУЖБИ БОЖІ

в церкві Різдва Пресвятої Богородиці, Ню Бранcвик, Н.Дж., 26-го квітня 1998 р. о год. 10:30 ранку;
в катедрі св. о. Миколая, Чикаґо, Ілл., 2-го травня 1998 р. о год. 11:30 ранку, опісля посвячення пам'ятника на цвинтарі в Лейк Фарест, Ілл.;
в церкві Пресвятої Трійці, Кергонксон, Н.Й., 30-го квітня 1998 р. о год. 8-ій ранку.

Про молитви за спокій душі покійного просить
Родина

Ділимося сумною вісткою, що 17-го квітня 1998 р. по довгій недузі відійшла у вічність

бл. п.

ВАСИЛИНА ФОРМАНЮК

ПАНАХИДА — понеділок, 20-го квітня 1998 р. о год 8-ій веч. у Virginia Funeral Home, Staten Island, NY.

ПОХОРОН — вівторок, 21-го квітня 1998 р. о год. 12-ій по пол. на цвинтарі св. Андрія Первозванного в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

Залишені у смутку:
муж — ВОЛОДИМИР
діти — ЄЛИСАВЕТА з родиною
— ЄВГЕНІЯ з родиною
— ОЛЯ з родиною
сестри — ОЛЕНА
— ВІРА
— НАТАЛКА з родинами
брат — ТАРАС
родина в Яремче, Україна.

Вічна їй пам'ять!

Українізують збройні сили

Кожного року 24-го серпня ввесь український народ урочисто відзначає найбільше національне свято — День Незалежности України. Саме в цей день віковічне прагнення нашого народу до волі знайшло своє історичне втілення в Акті проголошення незалежности. Послідовно і мужньо крізь віки йшли до цієї славної дати українці. В ім'я волі і свободи, в ім'я незалежности вони у відповідальні історичні періоди гуртувались і збройно ставали на захист рідної землі від зажерливих сусідів та інших поневолювачів, нерідко жертвуючи всім, навіть життям. Вікопомні віхи української державницької традиції: Київська Русь, Галицько-Волинська держава, Козацько-Гетьманська держава, Українська Народна Республіка і, нарешті, сучасна Українська держава.

Одним із стратегічних завдань побудови незалежної демократичної України є захист її державного суверенітету, збереження територіяльної цілісности та недоторканости її кордонів. Гарантом національної безпеки України та підтримки миру і стабільности в українському суспільстві виступають її Збройні Сили. І, як переконливо засвідчує новітній досвід національного державотворення, вони достойно виконують цю покладену на них нелегку історичну місію.

І дійсно, противники української незалежности, очевидні і приховані, намагаються будь-що розвалити армію і флот. Водночас останні соціологічні опити громадян України показують, що сьогодні важко знайти людину, яку б не цікавила доля армії рідної держави. Розбудова сучасної армії — складний і тривалий процес, основу якого становить морально-психологічна підготова особового складу, його військово-патріотичне виховання, опираючись на національно-історичні традиції українського народу. На часі нелегка праця в галузі забезпечення військового будівництва та органічно поєднаного з ним процесу закріплення української державности на основі Конституції України (1996 р.) і впровадження державницької ідеології, що дасть змогу подолати морально-психологічні проблеми та соціяльно-економічні труднощі, які нині буквально переслідують військовиків.

Учасники курсів з Патріярхом Київським і всієї Руси-України Філаретом

Чи може українська діяспора надати суттєву допомогу державі в скрутний для неї час у творенні міцного Українського війська, зокрема, у справі налагодження системи виховної роботи серед військовиків на українознавчій основі та широкого розгортання її у військах?

Так, плідною виявилась пропозиція голови Координаційного Комітету Допомоги Україні Володимира Воловодюка використати для лекційної інформаційно-освітньої роботи серед військовиків курси підвищення кваліфікації національних кадрів з українознавства Товариства „Знання" України, ліцензовані Міністерством Освіти України. Водночас створена ініціятивна група, безпосередньо відповідальна за курси у складі: Володимир Воловодюк — голова ККДУ, керівник оргкомітету курсів Тарас Гунчак — професор, автор програми курсів і Анатолій Мартинюк — керівник Центру „Українознавство" Товариства „Знання".

Ініціятивна група налагодила тісну співпрацю з Міністерством Оборони України і забезпечила проведення в Києві у жовтні 1997 року курсів підвищення кваліфікації з українознавства (історико-українознавчий аспект) Товариства „Знання" України для офіцерів структур виховної роботи Київського гарнізону (цим курсам присвячена стаття в „Свободі" за 14-го січня ц. р. „Українізуємо Збройні Сили".

2–14 лютого ц. р. в Києві за фінанси ККДУ проведено аналогічні курси для офіцерів структур виховної роботи Збройних Сил України, на яких підготовлено 58 офіцерів-українознавців. Це представники Військово-морських сил, Військово-повітряних сил, Сил протиповітряної оборони України, Південного оперативного командування та частин і установ Київського гарнізону. Серед них 14 викладачів Академії Збройних Сил України (м. Київ), Харківського військового університету й вищих військово-навчальних закладів м. Києва, а також 44 офіцери-вихователі військових частин та відділів різного підпорядкування.

Програма курсів обсягом 90 годин виконана повністю. До читання лекцій залучено 24 провідних українознавців країни, які прочитали 33 лекції для офіцерів. Успішно працював відеолекторій „Невідома Україна". Офіцери отримали вичерпні відповіді на всі поставлені ними наболілі питання під час роботи круглого столу „Вибори — 1998" за участю правників Міністерства Оборони України.

На науково-практичній конференції „Питання впровадження українознавства в систему виховної роботи Збройних Сил України" всі учасники курсів дійшли до такого висновку: в основу виховної роботи в Збройних Силах має бути покладене українознавство. Без повернення до віковічних традицій та духовних і матеріяльних надбань українського народу неможливо виховати національно свідомого українського воїна-патріота.

Йдеться, насамперед, про величезний досвід виховної роботи, накопичений в праукраїнській державі Київська Русь за Княжої доби, Галицько-Волинській державі, Запорізькій Січі, військах Богдана Хмельницького та під час дальших визвольних змагань українського народу за свободу і незалежність аж до нашого часу. На конференції підведено підсумки роботи курсів. Зі словом до офіцерів-вихователів звернувся Патріярх Київський і всієї Руси-України Філарет. Він підкреслив: єдина національна Помісна Православна Церква, канонічно незалежна від Московського Патріярхату і професійне Українське військо та їх взаємодія є невід'ємними складовими є надійними ґарантами побудови незалежної Української держави — Соборної України.

Ряд офіцерів-вихователів підготовили реферати на ориґінальні теми, які вдало доповнюють рекомендовану тематику.

58 офіцерам-вихователям в урочистій обстановці вручено свідоцтва державного зразка за спеціяльністю: „Українознавство: історико-українознавчий аспект". Свідоцтва офіцерам вручали заступник начальника ГУВР МО України полковник Ілля Тищенко і член ККДУ, професор із ЗСА Тарас Гунчак. У відповідь офіцери промовляли: „Служу українському народові".

Всього за ініціятивою, програмою та на кошти ККДУ вже підготовлено 98 офіцерів-українознавців. Успішне проведення курсів стало можливим завдяки цілеспрямованому керівництву начальника ГУВР МО України генерал-майора Володимира Ситника, а також активній участі у цій роботі провідних військових фахівців ГУВР — полковників Миколи Деряпи, Петра Зубченка, Олександра Бондаренка та підполковника Олександра Богдана.

В багатьох анкетах наголошується на необхідності продовження цієї роботи і перетворення курсів на постійно діючі.

Навчання на курсах дало можливість офіцерам-вихователям отримати комплексні, інтеґральні знання про Україну та українців і по-новому глянути на історію української державности, глибше осмислити духові і культурні надбання українського народу, збагнути його долю, менталітет та історичну місію, а також дійти до висновку про необхідність широкого впровадження українознавства в систему виховної роботи Збройних Сил України.

До визначних результатів курсів слід віднести підвищення національної самосвідомости офіцерів-слухачів курсів. Про це засвідчують самі військовики. Так, на думку капітана В. Кудирко (м. Київ), „ідея організації цих курсів сама по собі дуже цікава. Сподобались лекції, в яких спостерігалась логічна змістовність подій. Деякі суттєві деталі з нашої історії відкрили мої очі на минувшину Батьківщини". Майор С. Кудімов (м. Симферопіль) засвідчує: „Курси дали змогу проникнутись ідеєю незалежности, соборности нашої України". З усього сказаного староста курсів, капітан І-ої ранґи К. Іванко робить висновок, з яким, думається, погодиться кожний національно свідомий громадянин України: „Чисто людські стосунки на курсах надали впевнености в безповоротности незалежного розвитку нашої держави".

Неоціненним є неформальне спілкування, що мало місце на курсах, під час якого офіцери з різних реґіонів та військових угруповань зацікавлено обговорювали наболілі проблеми й жваво обмінювались набутим досвідом виховної роботи у військах, ділились враженнями з особистого життя. І з'єднала усіх, без винятку, учасників курсів в одну сім'ю рідна українська пісня під час завершального урочистого обіду. Всіх офіцерів єднало одне бажання, яке під час роботи курсів перетворилось в усвідомлене переконання: докласти всіх зусиль до використання набутих знань, досвіду в практиці виховної роботи серед особового складу.

Курси отримали високу оцінку керівництва Міністерства Оборони України. Вирішено продовжувати і поглиблювати цю роботу в ім'я торжества української національної ідеї й зміцнення боєздатности Збройних Сил України.

Анатолій Мартинюк
Київ

У 5-ту річницю смерти С. Гординського

П'ять років тому, 8 травня в місті Верона, Н. Дж., на 87-му році життя помер візантолог і автор багатьох мистецтвознавчих статей, зокрема, про мистецтво іконопису, Святослав Ярославович Гординський. Цього року випала також 25-та річниця видання монографії під назвою „Українська ікона XII-XVIII сторіч". Вийшла вона старанням Союзу Українців Католиків Америки „Провидіння" у Філядельфії та під редакційним і мистецьким оформленням С. Гординського. Друкована в Мюнхені на доброму крейдяному папері, половина накладу якої вийшла в українській мові, а друга половина в англійській, та в твердих полотняних палітурах темночервоного кольору із золотим графічним друком постаті Архистратига Михаїла на фронтовій сторінці.

На тридцяти сторінках книжки поміщено передмову, текст про історію та типи ікон, бібліографію, додаток та список ілюстрацій. А саме цей ілюстраційний матеріял вказує на багатющий іконографічний характер української ікони, яка є підставою глибинної віри українського народу та його любови до релігії і Церкви. В монографії бачимо 24 кольорових, починаючи від Вишгородської Богоматері, і 193 чорнобілих репродукцій ікон. Вони зроблені в найкращому виконанні фахово досвідченим не лише автором текстів, але мистецьким графіком та знавцем книжкового оформлення. Сам автор відповідає на сумнівні теорії про існування суто українського мистецтва такими словами: „Нашим завданням є дослідити розвиток іконописного мистецтва в межах України й описати та проаналізувати зразки того мистецтва з його особливими прикметами, які дають українській іконі окреме місце у великій сім'ї візантійської іконографії".

Появою цієї книжки С Гординський дав читачеві короткий огляд про історію ікони та її початки. Він бачить легендарного євангелисту Луку як першого іконописця ще за часів життя Ісуса Христа і як творця ікони Богоматері-Провідниці. Його книжка подає докладні інформації про розвиток канонічних взорів візантійського стилю та його поширення у Київській Русі, а пізніше і на територію московської держави. Автор подає аналізу українських ікон з часів Володимира Великого до часу зродження галицької ікони у XIV ст. та стилістичні притаманності різних малярських шкіл, які були засновані на західних землях України, тобто в Галичині, під час XV і XVII століть.

Св. п. С. Гординський

Окремий розділ присвячений іконам Лемківщини і Закарпаття. В ньому насвітлено трагедію 500 українських святинь,з яких майже 170 церков було знищено разом з багатьма іконами, а інші ікони та церковні шедеври творять музейні збірки в Польщі.

У книжці поміщено дві географічні мапи для того, щоб читач краще зорієнтувався, де жило українське населення, яке в наслідок історичної долі було насильно асимільоване сусідськими народами, зокрема поляками, та звідки походять важливі ікони.

У видавництві „Мистецтво" в Києві, 1976 року появилася книга-альбом більшого розміру під назвою „Український середньовічний живопис". Це праця трьох професійних осіб-мистецтвознавців християнської науки, Церкви та іконографії, а саме, Людмили Міляєвої, Віри Свєнціцької та Григорія Логвина. У цій монографії поміщено чи не найкращі твори української іконографії XII-XVI століть. Але, як стверджує С. Гординський, що „якби не видана 1973 року у Філядельфії моногафія „Українська ікона", то з виданням київським треба було б пождати ще довше". Отож, він був більш ніж певний, що книжка, ним написана, спонукала випуск подібного видання в Києві.

Вісім років пізніше Український Вільний Університет у Мюнхені, видрукував німецькою мовою ту ж саму моногфафію С. Гординського „Українська ікона XII-XVIII століть". Вона появилася в „Академічному видавництві" при університеті в Ґрацу, Австрія, з допомогою міністерства науки і дослідів у Відні. Зі вступного слова до цієї книжки, яке написав архиєпископ Відня Франц Кеніґ, довідуємося, що ця науково базована праця є виявом документації та наочним прикладом існування української ікони, що постала з релігійного, духовного та культурного багатства Церкви в Україні.

Книжка „Українська ікона" ще й сьогодні підтверджує працьовитість С. Гординського, бо вона лишилась по його смерті дуже цінним здобутком серед українського видавництва на еміґрації.

Павло Лопата